

DIKSONARI

Aha ha'ara (*Circumcision*) Na'i ringeringe adaa'i Jiu, rau matai hauai maho nara 'unua 'iniaia aha ha'ara na'i warunai dangi murinai huta anai gare mwane. Mana mareho nara haua naasi ra aha horoosiai 'uri'urinai maho anai gare mwane. I aha ha'ara 'e ha'ara 'anai ha'ata'inia do 'ia mo'osi 'e ai Jiu me 'iia 'e ta'i 'iniraau noni ana'ia God. (Jenesis 17:4-7, 19)

Bakosi ni Duruduru (*Ark of the covenant*) Ni Bakosi ni Duruduru ra tagoraa 'iniaia hasi'ei maragu kuhaia 'ari hakoi abena 'iniaia gol. Na'i raronai bakosisi nara nugaa i rua hau papaheta'a nara usua iei ta'i tangahurui ha'atora. Mara nugaa ro'u i 'a'abi ana Eron mana hua i wai na honu 'iniaia mahoingau nara 'unua 'iniaia "mana." 'Iraau sae ni Israel rau waiai bakosisi 'ari suri'i mwani dora narau 'ari suri'i.

Ni bakosisi mana mareho nara awa na'i raroni ra maea di'u, mana mareho 'isi ra'i ha'ara 'ini'i duruduru ana'ia God beiraau sae ana'i. 'Ari tari na'i 'oha narau ha'a-urasia hako'a i Ruma Maea ana God na'i Jerusalem naragu nugaa siri bakosisi na'iei.

Duruduru (*Covenant*) Na'i Baebol, ni 'ado'ado 'anai durudurusi 'a 'onaai mareho na rua sae ma'ua rua ruruhai sae nararu ahu aratara 'inia. 'Onaai heiha'auu, nata ruruha 'a duruduru 'anai haua ta maho mana nata ruruha 'a duruduru ro'u 'anai haua ro'u ta mareho.

Na'i raronai Usu-usu Maea gau re'iai rua kae duruduru na 'ia God na haua. 'Etana, 'a hauai duruduru nara 'unua 'iniaia duruduru bwani (old covenant). Mana ruana, 'a haua i nei nara 'unua 'iniaia duruduru haoru (new covenant). Na'i duruduru bwani, 'ia God 'a hauai duruduru beiraau sae ni Israel. 'A durua do 'iia 'ai 'omesuriraau ma 'ai ha'atahiraau 'onaa 'iraau rai araisuri'i mwani ringe ana'i na ha'arangasi'i tanaa Moses. Ma durua ro'u

do 'ai ha'a-mama'airaau 'onaa rai horoosi'i. Ma'ata 'a bwara tanaraau 'anai araisuri'i hako i ringe 'isi, tarana naasi 'a bwara ro'u dorai odo-odo ro'u na'i maana God.

'Oha na 'ia God 'a haua i duruduru haoru, 'a durua do 'ai ruhasiraaui sae baani'i ora-ora'a adaa'i 'onaa rai hinihinia Jisas Kraest. 'Inia na'i mae na haua na'i dadaahoro, 'ia Jisas 'a dauai ha'amama'ai na 'igaau ga'i daua 'ini'i ora-ora'a agaa'i. Naasi na nei na hinihinia Kraest 'a odo-odo na'i maana God.

Draegon (*Dragon*) Ni draegon ra ai'a huunai awa na'i marewana. 'E mwamwaa nara mamaania moi maagu ai'a ta sae mau nai re'ia tanei. Ra 'unua do na mwamwaasi 'a raba 'ome 'onaai haha, ma'ata 'e kae mwamwaa raha di'u. Na'i Buka Ha'ata'i 'i draegon 'a ura 'inia Saetan.

Enjel (*Angel*) 'I mareho nara 'unu enjel 'ini'isi, ra'i sae heheitaroha'i ana'ia God narau awa beia God. Ma'ata ra ai'a huudi sae. 'Iraausi ra'i mareho tahitahi nagau bwa'i matai taraa to'o 'omesi'i moi tari 'oha narai raba ha'ata'i haariraaui tana'o ma'oigui matai re'i'i.

'Ia God 'a ha'a-taariraaui hura'a i enjel na'i marewana 'anai tatau'aro tanaa. Ra 'omesuriraaui sae ana'ia God 'ado 'oha. 'Ia Maekol naasi na'ohadaaui enjel. 'E ta'i enjel na ororiu di'u ro'u, naasia Gebriel.

Farisei (*Pharisees*) 'Iraau Farisei ra'i na'otara ororiu na'i madoraa ana Jisas. Rau aidangisi'i mwani ha'atora mana ringe na 'ia God na 'unu'i tanaa Moses marau ha'ausuriraaui Jiu dorai araisuri'i hako. Rau a'oi'i ro'u wou i ringe ana'ia Moses 'ini'i ha'ausuringa'i adaa'i haari-raau marau ha'ausuriraaui noni 'ini'i 'anai ha'isuri'i. Rau matai ha'aba'o di'u, 'inia rau 'adoma'inia do 'iraaui rau goro di'uraui hako mwani sae.

Garei Inoni (*Son of Man*) Na'i Buka Duruduru Bwani, 'ia Rarabea Daniel 'a ha'atee rarabeanga'ini'ia Ha'atahi na 'ia God 'ai ha'ataaria dio mai 'anai ha'atahiraaui noni baani'i ora-ora'a adaa'i. 'A 'unua mo'osi 'ini'ia Garej Inoni.

Na'i Buka Duruduru Haoru, 'a rago i 'oha na 'ia Jisas 'a 'unua haaria 'iniai Gare'i Inoni. 'E kae 'ado'ado na awa na'iei. Ni 'ado'ado 'ana, do 'ia God 'a ha'ataaria mai beiai mena ana. Ni atasi 'a ha'ata'inia do 'ia Jisas naasi God, me 'iia ro'u 'e huunai inoni.

Ha'ataari (*Apostle*) 'Ia Jisas 'a 'ome sigihiraau ta'i tangahuru mana waira rua sae baaniraau sae narau suria 'anai ha'i Ha'ataari ana'i. 'Irausi narai ura 'inia Jisas na'i marewana. 'Ia Jisas 'a ha'a-taariraau hura'a 'anai maani'i tanaraau noni mareho narau re'i'i, ma 'anai taroha'inia tanaraau i Taroha Goro. 'Iraau narau na'otara tanaraau sae hinihini.

Tara'i sae ro'u 'onaaiasi a Pol, gau 'unua do 'iia ro'u 'e Ha'ataari rei'uaa na 'iia 'a ai'a ta'i 'iniraau ta'i tangahuru mana rua rongoiusuri ana'ia Jisas. 'Iia 'e Ha'ataari ro'u suria 'iia God 'a 'ome sigihia 'anai taroha'inia Taroha Goro ma 'anai na'otaranai heiso'i.

Ha'atahi (*Saviour*) Ra 'unua Jisas 'inia Ha'atahi suria 'a ha'atahigia baaniai ha'amama'ai na 'ia God na ga'i haua tanagia 'ini'i ora-ora'a agaa'i. 'Iraau hako i noni 'a ta'isada do 'ia God 'a ga'i gaasiraau siri na'i mae tarau marai awa ha'atau baania. Me na'i 'oha na 'ia Jisas 'a mae na'i dadaahoro, 'a dauai ha'amama'ai na 'iraau rau ga'i daua, rei'uaa na 'iia ai'a haua ta ta'i ora-ora'a. Naasi 'ia God 'a mwa'emwa'e 'anai 'adoma'i nugasi'i ora-ora'a adaa'i nei nara hinihinia Jisas Kraest ma 'unua do rau odo-odo na'i maana. Na'i mae ana, 'ia Jisas 'a ha'atahiraau ro'u baaniai mena ana Saetan.

Heimarungi ana God (*Kingdom of God*) Tara'i 'oha, "kingdom of God" 'a ta'isada moi beiai hourana ana God ma'uasi heaven. Ma'ata, tara'i 'oha na 'ado'ado 'a gere he'ete'i. Na'i 'oha nara hadanga'inia "kingdom of God" ra hadanga'inia heimarungi na 'ia God 'a haua beiraau noni ana'i na'i raronai tahingadaa'i. 'Ia God 'a marungiraau sae hinihini 'onaai mwaeraha. 'Iia 'a tatahi bwarasiraau,

'a taguma'iniraaui, 'a na'otaradaau ma 'unua tanaraau i taha narai haua.

'I 'oha na 'ia Jisas 'a boi na'i marewana, 'i heimarungi ana God 'a ataha mai. Ma'ata 'a ai'a 'onaai 'adoma'inia adaui Jiu. 'Iraau rau 'adoma'inia do 'ia Jisas 'ai ha'a-urasiai hourana ana na'i marewana. Ma'ata 'ia Jisas 'a boi 'anai heimarungi suri'i tahingadaa'i sae narai hinihinia.

Naasi na'i 'ohani, na heimarungi ana God 'a awa beiraui sae narau waia Jisas 'onaai mwaeraha na'i tahingadaa'i. Ma na'i 'oha nai aho'i mai, 'ai taraawa'a heimarungi na'i hourana ana na 'iraui sae rai matai 'omesia.

Hi'ona Maea (*Holy Spirit*) 'I Hi'ona Maea 'e God ro'u, 'onaa Godi Ama, ma'ua Godi Gare, 'ia Jisas Kraest. Miraui 'e ta'i God moi. Na Hi'ona Maea 'a sirihiraaui ma rabe beiraui i nei nara hinihinia Jisas Kraest ma awa 'anai 'a'auhiraaui.

'A ha'a-aidangisiraui sae 'ini'i mareho nara ha'a-momori. 'A ha'arahesi tanaa God taradaui sae hinihini. 'A na'otaradaau marai aidangisiai taha 'anai haua. 'A ha'a-weteweteraui sae hinihini marai taroha'ini'i ha'atee ana'ia God marai tau'aro tanaa. 'A haa'i bane ni tatau'aro tanaraau 'anai tau'aro 'ini'i 'anai ha'a-wetewetea i heiso.

Kansol (*Council or Sanhedrin*) Ni Kansol 'e ruruha nara awa iei biu tangahuru mana ta'i saemaua adaui Jiu. 'Iraui narau to'oraai mena 'anai hiiriraui Jiu suri'i taha narau ha'atari'a'i. Na Na'ohadaui Piriisi naasi na na'otaradaau. 'Oha ra waia Jisas 'anai awa na'i maanai Kansol, ra hiiria 'anai mae. Ma'ata 'iraui moi Rom nara to'oraai mena 'anai ha'amaesia sae na'i 'ohasi. Naasi marau ha'ataaria Jisas 'ari tanaa Paelat, 'inia 'iia naasi ai Rom, me 'iia na Primia na'i 'ohasi.

Rarabea (*Prophet*) 'I rarabea 'e sae na taroha'inia hura'a i taroha ma'ua hadahada na 'ia God na ha'ata'ini'i tanaa.

Diksonari Ringe ana'ia Moses⁵Diksonari Rongo nara 'unua 'inia Pentikos

Na'i Buka Duruduru Bwani, 'ia God 'a ha'ataari'i mwani rarabea tanaraaui Israel. Tara'i nei 'iniraau naasia Samiuel, Aisaea mea Jeremaea. 'Ia God 'a ha'ata'inia tanaraaui taha nai to'o ta 'oha nai boi mau. 'A 'unua ro'u tanaraaui maho 'anai 'unu'i tanaraaui Israel 'anai ha'a-aidangisiraau 'ini'i ora-ora'a adaa'i.

Ringe ana'ia Moses (*Law of Moses*) Na'i Baebol, na'i 'oha nara 'unuai Ringe ana'ia Moses, ai'a do naia moi ta'i tangahurui ha'atora. Ra 'adoma'ini'i mwani maho nara awa na'i rima buka na 'ia Moses 'a usu'i. Naasi Jenesis, Eksodas, Levitikas, Nambas mana Diutronomi. 'I buka 'isi ra honu 'ini'i mwani ringeringe mana mwani ha'atora he'ite'i hairiu na 'ia God na nuga'i tanaraaui Jiu.

Rongoiusuri (*Disciple*) 'Iraai nei narau suria Jisas marau bahurongo'i ha'atee ana'i marau araisuri'i, ra 'unuraau 'ini'i rongoiusuri ana'i a Jisas.

Rongo 'ini breidi nara ai'a dorari'i 'inia draebam (*Feast of unleavened bread*)

Ni rongosi ra ha'ato'oa suriai biu dangi na'i moi murinai Rongo 'anai 'adoma'i aho'isiai Roho Aharau. Suriai biu dangi, 'iraai Jiu rau ngaa'i moi breidi nara ai'a dorari'i beiai draebam. Naasi herehere adaaui 'anai 'adoma'i aho'isiai 'oha na wauwa adaa'i ra hora hura'a baaniai Ijip. Na'i 'ohasi ra here ha'a-osaosa di'u, naasi tarana nara ai'a to'o madoraa 'inia 'anai dorari'i 'ini'i breidi adaa'i 'inia draebam.

Rongo nara 'unua 'inia Pentikos (*Festival of Pentecost*) Ni 'ado'ado 'anai Pentikos naasi rima tangahuru. 'Iraai Jiu rau ha'ato'oai Rongo i Pentikos rima tangahuru i dangi murinai taraawa'anai Rongo 'anai 'adoma'i aho'isiai Roho Aharau. Rau ha'ato'oa na'i madoraa 'anai taragoni'i wiit na'i hura i Mei. Ni Hi'ona Maea 'a dio mai ma sirihiraui sae hinihini na'i 'oha nara ha'ato'oai Rongo i Pentikos.

Diksonari Rongo ni Roho Aharau6Diksonari Ruma Saira ana God

Tarana naasi nagaugu 'unua 'iniaai dangisi 'iniaai dangi Pentikos.

Rongo ni Roho Aharau (*Passover festival*) Ni Rongo ni Roho Aharau 'a ororiu di'u tanaraau Jiu. 'I rongosi 'a waiwai ta'i sade mara haua 'ado harisi. Mana rongo naasi 'e rongo na 'iraau Jiu rau 'adoma'i aho'isiai 'oha na 'iraau wauwa adaa'i ra tau'aro 'onaai slev na'i Ijip tari 'oha na 'ia Moses 'a wairau hura'a.

Na'i 'ohasi, 'ia God 'a ha'abasuraau do 'ai ha'ataaria mai enjel ana 'anai ngahui'i gare mwane hutai na'o suri'i 'ado ruma. Ma'ata, 'a 'unua tanaraau Jiu do rai ngahui'i tara'i garei siip marai more'i bwaudi maraaruma adaa'i 'ini'i 'abudi. Rai haua o'asi, neina na'i 'oha nai boi enjel ni heingahu maai 'omesiai 'abu na'i maraaruma, 'ai roho aharau moi baaniai rumasi.

Taraawa'a na'i 'ohasi, suri'i 'ado ruma adaa'i Jiu ra ngahui'i garei siip marau ha'amatota'i 'anai ngaa'i suri'i 'ado 'oha narau ha'ato'oai Rongo ni Roho Aharau.

Ruma Maea ana God (*Temple of God*) 'Iraau Jiu rau to'oraa moi ta'i Ruma Maea. Naasi ruma nara 'unua 'iniaai Ruma Maea ana God. 'I ruma maeasi 'ia Mwaeraha Solomon na tagoraa ma awa na'i Jerusalem. Naasi 'etanai Ruma Maea nara tagoraa. Na mwani mareho maea nara awa na'i Ruma Saira ana God, ra ru'u'i hako 'ari na'i Ruma Maea anasia God.

Taraawa'a na'i 'ohasi, 'iraau Jiu rau matai haa'i ho'asi adaa'i moi na'i rumasi, 'agu bwa'i do ta dora he'ete'i ro'u. Naasi, na'i 'oha narau ha'ato'o'i dangi ororiu adaa'i ma'ua rongo adaa'i, 'iraau Jiu rau hano 'anai 'ari na'i Jerusalem.

'Oha narau awa moi suri'i 'omaa adaa'i, 'iraau Jiu rau ha'arahesi suri'i ruma nara 'unu'i 'ini'i ruma ni ha'arahesi (synagogue). Rai 'oha'iniaai Usu-usu Maea marai sukuru hadahada, ma'ata rau bwa'i matai hauai ho'asi na'iei.

Ruma Saira ana God (*Tabernacle or Tent of God*) Na'i 'oha bwani, na'i 'oha na 'iraau Jiu ra hano hairiu na'i dora mangasara, 'ia God 'a 'unua tanaa Moses 'anai tagoraa ta ruma saira tanaa. Ma 'unu ha'agorohia tanaa i 'ome he'ua nai haua i ruma sairasi. 'A 'unua tanaa do 'ai tagorahia 'iniaai bwana 'ome goro mana uriuri mwamwaa. Rumasi rai matai rahia dio moi neina rai matai wawaa hairiu moi 'ari suri'i dora narai 'ari suri'i. 'Oha narai 'ariwou ta dora narai 'adoma'iniaai gere awa na'iei, marau ha'a-urasia ga'u marau mamaronga'iniaai Bakosi ni Duruduru na'i raronai.

Na'i raronai ahii nara nunuga iei Bakosi naasi, 'e ahii na maea di'u. Na'i ro'u i rumasi na 'iraau noni ra matai waa'i mai taha narau wate'i tanaa God mana Piriisi 'ai ho'asi 'ini'i tanaa God. Naasi taha narau haua moe'a 'ari tari 'oha na 'ia Solomon 'a ha'a-urasi Ruma Maea ana God (*Temple*) na'i Jerusalem.

Sadiusi (*Sadducees*) 'Iraau Sadiusi 'e ruruhai sae toto'ora beiraaui Jiu. 'Iraau rau hinihinia do 'iraau sae rau ga'i araisuri'i moi ringe ana'ia Moses, ma'ata ra ga'i bwa'i araisuri'i ringe na 'iraau sae moi naragu a'oi'i moi wou na'i muri. Suriai o'asi ana narau matai heita'ia tarau 'inia beiraaui Farisei. Tara'i hinihinidaa'i ra gere hehe'ete'i ro'u baaniraaui i Farisei. 'Iraau Farisei rau hinihinia do 'iraau sae rai suruta'e aho'i murinai mae narai haa'i. 'Iraau Sadiusi rau ai'a hinihini o'asi.

Taroha Goro (*Gospel*) Na'i Baebol, 'oha nara 'unuai Taroha Goro, ra ai'a minimuai hai taroho goro ana Matiu mea Mak mea Luk mea Jon. Ni Taroha Goro, naasi taroha na 'ia God na haua tanaraau noni. Ni tarohasi, do 'ia God 'a ha'ataaria mai Garena na'i marewana 'anai ha'atahiraau noni baaniai ha'amama'ai nara ga'i daua 'ini'i ora-ora'a adaa'i.

Usu-usu Maea (*Scripture*) Na'i Baebol, na'i 'oha nara hadanga'iniaai Usu-usu Maea, ra minimu'i mwani buka na'i Buka Duruduru Bwani, taraawa'a na'i Jenesi 'ari

tari na'i Malakae. Na'i madoraa adaui Ha'ataari, na mwani buka nara awa na'i Buka Duruduru Haoru (New Testament) na'i 'ohanisi, ra ai'a nuga goni'i mau 'onaai ta'i buka. Naasi, na'i 'oha nara hadanga'iniai Usu-usu Maea, ra hadanga'iniai Buka Duruduru Bwani. Ma'ata na'i 'ohanisi, na'i 'oha nagau hadanga'iniai Usu-usu Maea, gau 'adoma'ini'i mwani buka hako na'i raronai Baebol.

Taroha Goro mana Usuuu Maea
The New Testament in the Arosi language of the Solomon Islands
Niu Testament long langguis Arosi
copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Arosi

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 9 Feb 2021 from source files dated 17 Nov 2020

444a3934-0a25-5ce9-b53e-5049851eb3b5